

Financira
Evropska unija

Pravica otrok s sprememstvom do izražanja mnenj v postopkih mednarodne zaščite

Informator Evropske
migracijske mreže

April 2023

Izjava o omejitvi odgovornosti

Ta informator je pripravila Evropska migracijska mreža (EMN), ki jo sestavljajo **nacionalne kontaktne točke EMN** v državah članicah EMN (države članice EU razen Danske) in državah opazovalkah (NO, GE, MD, UA, ME, AM), Evropska komisija in ponudnik storitev EMN (ICF). Informator ne odraža nujno mnenj in stališč Evropske komisije, ponudnika storitev EMN (ICF) ali nacionalnih kontaktnih točk EMN, prav tako pa jih njegovi zaključki ne zavezujejo. Evropska komisija, izvajalec storitev EMN (ICF) in nacionalne kontaktne točke EMN tudi niso nikakor odgovorni za kakršno koli uporabo predloženih informacij.

Pojasnilo

Ta informator je bil pripravljen na podlagi nacionalnih prispevkov 26 nacionalnih kontaktnih točk EMN (AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, HR, HU, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK in NO), zbranih s pomočjo ad hoc poizvedbe EMN, ki so jo pripravile nacionalne kontaktne točke EMN, da se zagotovi čim večja primerljivost. Informacije v tem informatorju se nanašajo na stanje v navedenih državah članicah EMN in na Norveškem do decembra 2022.

Statistični podatki so bili pridobljeni od Eurostata.

Objavljeno aprila 2023.

Predlagano navajanje

Evropska migracijska mreža (2023). Pravica otrok v spremstvu do izražanja mnenj v postopkih mednarodne zaščite – Informator EMN.

Za več informacij

Spletno mesto EMN: <http://ec.europa.eu/emn>

LinkedIn EMN: <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network>

Twitter EMN: <https://twitter.com/emnmigration>

Youtube EMN: <https://www.youtube.com/channel/UCp4RiZkN1NlggtpSIFvVzkg>

Fotografija: © istockphoto (naslovnica)

Ikone je pripravilo podjetje Freepik na spletnih straneh www.flaticon.com in vecteezy.com

VSEBINA

1 KLJUČNI POUDARKI	4
2 UVOD	4
2.1 Glavni cilj in področje informatorja	4
2.2 Pravni in politični okvir	5
2.3 Prošnje za mednarodno zaščito za otroke s spremstvom	5
3 NACIONALNA POLITIKA IN ZAKONSKI OKVIRI GLEDE PRAVICE OTROK DO IZRAŽANJA MNENJ V POSTOPKIH MEDNARODNE ZAŠČITE	7
3.1 Možnost, da otroci s spremstvom vložijo svojo prošnjo za mednarodno zaščito	7
4 OSEBNI RAZGOVOR	8
4.1 Možnost, da otroci s spremstvom vložijo svojo prošnjo za mednarodno zaščito	8
4.2 Jamstva in zaščitni ukrepi za zagotavljanje največje koristi otroka in otrokom prijaznih razgovorov ...	12
5 UGOTAVLJANJE IN OBRAVNAVANJE MOREBITNIH NASPROTIJ INTERESOV	15
6 IZZIVI IN DOBRE PRAKSE PRI ZAGOTAVLJANJU PRAVICE OTROK S SPREMSTVOM DO IZRAŽANJA MNENJ	16
6.1 Izzivi	16
6.2 Dobre prakse	17
PRILOGA 1: SKLICEVANJA NA PRAVICO OTROK DO IZRAŽANJA MNENJ V PRAVU EU IN MEDNARODNEM PRAVU	18

1 KLJUČNI POUDARKI

V tem informatorju je predstavljen pregled izvajanja pravice otrok s spremstvom¹ do izražanja mnenj v postopkih mednarodne zaščite v državah članicah Evropske migracijske mreže (EMN)² in eni državi opazovalki, Norveški, ter njihovi izzivi, dobre prakse in izkušnje, pridobljene pri zagotavljanju te pravice. Analiza je bila pripravljena na podlagi prispevkov 25 držav članic EMN³ in Norveške.

- Države članice EMN in Norveška imajo vzpostavljeno zakonodajo in praktične ukrepe za zagotavljanje pravice otrok s spremstvom do izražanja mnenja v postopkih mednarodne zaščite. Vendar se zahteve in pogoji za zagotavljanje te pravice med državami razlikujejo. Večina držav članic EMN otrokom s spremstvom v določenih okoliščinah omogoča tudi, da vložijo individualno prošnjo za mednarodno zaščito v svojem imenu ali prek staršev ali odraslih oseb, odgovornih zanje.
- V državah članicah EMN in na Norveškem je možnost osebnega razgovora z otroki s spremstvom praviloma zagotovljena. Pogoji in zahteve se razlikujejo npr. glede na stopnjo zrelosti zadevnih otrok, njihovo starost, soglasje staršev in soglasje otrok.
- Države članice EMN in Norveška imajo različne pristope pri odločanju o tem, ali in kdaj je treba opraviti razgovor z otroki s spremstvom. V večini primerov se odločitve sprejemajo za vsak primer posebej, kadar pristojni organi menijo, da je to potrebno, na zahtevo otroka in/ali na zahtevo staršev/odgovorne odrasle osebe. V nekaterih državah članicah EMN se z otroki opravi razgovor le v izjemnih okoliščinah, v drugih pa so otroci s spremstvom samodejno povabljeni na razgovor (razen npr. kadar je to očitno nepotrebno ali v nasprotju z največjo koristjo otroka).
- Države članice EMN in Norveška so vzpostavile številne zaščitne ukrepe za zagotavljanje otrokom prijaznih razgovorov in ustrezno upoštevanje največje koristi otroka. Čeprav se število in vrste izvedenih zaščitnih ukrepov razlikujejo, ti najpogosteje vključujejo uporabo specializiranega osebja za vodenje razgovora, prilagoditev jezika otrokovi starosti in zrelosti, razgovor z otrokom v prisotnosti staršev ali v njihovi odsotnosti, če je to v največjo korist otroka, ter zagotavljanje zaupnosti.
- Starši/odgovorne odrasle osebe imajo lahko pri prošnji za mednarodno zaščito drugačne in nasprotne interese kot njihovi otroci, zato je pomembno prepoznati takšne primere, da se zagotovi ustrezna zaščita otrok. Na splošno velja, da lahko kdorkoli, ki je v tesnem stiku z otroki s spremstvom (npr. osebje v sprejemnih centrih, socialni delavci, učitelji v šolah, zdravstveni delavci, uradne osebe, ki vodijo postopek itd.) takšne primere prepozna in o njih obvesti pristojne organe. Ti se lahko nato odločijo za ločitev prošenj za mednarodno zaščito otroka in staršev ali imenujejo začasnega skrbnika ali ad hoc zastopnika za zaščito koristi otroka.
- Več držav članic EMN in Norveška se je soočilo z izzivi pri zagotavljanju pravice otrok s spremstvom, da izrazijo svoja stališča v mednarodnih postopkih zaščite, predvsem zaradi zahtev glede najnižje starosti in zahteve po soglasju staršev, kar lahko prepreči, da otroci s spremstvom izrazijo svoje mnenje, tudi če bi to lahko koristilo njihovim vlogi.
- Med dobre prakse pri razgovorih z otroki s spremstvom sodi tudi to, da je osebje ustrezno usposobljeno za opravljanje razgovorov z otroki, da razgovori potekajo v otrokom prijaznih prostorih in da se uporablja otrokom prijazen jezik.

2 UVOD

2.1 Glavni cilj in področje informatorja

Ta informator vsebuje pregled izvajanja pravice otrok s spremstvom do izražanja mnenj v postopkih mednarodne zaščite v državah članicah Evropske migracijske mreže (EMN) in na Norveškem. Predstavlja

tudi dobre prakse, izzive in izkušnje, pridobljene pri zagotavljanju te pravice.

Zajeti so samo otroci s spremstvom v postopkih mednarodne zaščite (tj. od vložitve prošnje za azil do odločitve na prvi stopnji, brez pritožbenih postopkov). Iz analize so izključeni otroci brez spremstva,

1 Otroci s spremstvom so otroci, ki pridejo na ozemlje držav članic v spremstvu svojih staršev ali odrasle osebe, ki je zanje odgovorna na podlagi zakona ali prakse zadevne države članice, in ki dejansko skrbi zanje (Agencija Evropske unije za azil (EUA), »EASO Report on asylum procedures for children - EASO practical guide series«, 2019, <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/EASO-Report-asylum-procedures-for-children-EN.pdf>, zadnji dostop 16. decembra 2022).

2 EMN je vseevropska mreža, ki zagotavlja informacije o migracijah in azilu. Sestavljajo jo nacionalne kontaktne točke v državah članicah EMN (države članice EU razen Danske) in državah opazovalkah (NO, GE, MD, UA, ME, AM), Evropska komisija in ponudnik storitev EMN (ICF).

3 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, HR, HU, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK.

kot tudi otroci, ki uživajo začasno zaščito zaradi vojne v Ukrajini.

Nacionalne kontaktne točke EMN so bile zaprosene, da v odgovorih na ad hoc poizvedbe posredujejo informacije o trenutno veljavni zakonodaji in politikah ter morebitnih predvidenih spremembah. Analiza tako temelji na prispevkih 25 držav članic EMN⁴ in Norveške.

2.2 Pravni in politični okvir

Vsi otroci, ne glede na to, ali so s spremstvom, brez spremstva ali ločeni od staršev ali skrbnikov, imajo pravico, da v postopkih mednarodne zaščite izrazijo svoje mnenje.

To pravico priznavata tako mednarodno pravo, kot tudi pravo Evropske unije (EU).

Pri vseh odločitvah v zvezi z otroki, vključno s postopki mednarodne zaščite, je treba upoštevati predvsem največjo korist otroka. Tako določajo 3. člen Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah⁵, 24. člen Listine Evropske unije o temeljnih pravicah⁶ in pravni red EU na področju azila.

12. člen Konvencije o otrokovih pravicah državam pogodbenicam nalaga obveznost, da priznajo otrokovo pravico do izražanja mnenja. Drugi odstavek določa, da je treba zagotoviti možnosti za izražanje mnenja, zlasti »v vseh sodnih in upravnih postopkih, ki zadevajo otroka«. ⁷ Ta določba odraža pravice otrok v zadevah, ki jih neposredno zadevajo, in ne pravic, ki izhajajo iz njihove ranljivosti (zaščita) ali odvisnosti od odraslih (preživljanje). Isti člen določa, da ima otrok pravico, da ne uveljavlja svoje pravice do izražanja mnenja. Izražanje stališč je otrokova izbira in ne obveznost. Države pogodbenice morajo zagotoviti, da otroci prejmejo vse potrebne informacije in nasvete na otrokom prijazen način, da lahko sprejmejo informirano odločitev v svojo največjo korist.

Pravica do izražanja mnenja je eno od štirih načel, ki so ključna za razlago in izvajanje vseh drugih pravic iz Konvencije o otrokovih pravicah:⁸ da bi lahko organi

obravnavali in odločili o otrokovi prošnji za mednarodno zaščito ter ocenili, kaj je v največjo korist otroka, morajo imeti otroci možnost svobodno izraziti svoje mnenje v skladu s svojo starostjo in stopnjo zrelosti. Odbor Združenih narodov za otrokove pravice je razložil 12. člen v okviru postopkov mednarodne zaščite in navedel, da so otroci, ki pridejo v državo za starši zaradi iskanja dela ali kot begunci v posebej ranljivem položaju,⁹ zato je nujno, da se v celoti uresniči njihova pravica, da izrazijo svoja stališča o vseh vidikih postopkov priseljavanja in azila.

V skladu s Konvencijo o otrokovih pravicah 24. člen Listine o temeljnih pravicah določa, da lahko otroci »svobodno izražajo svoje mnenje« in da se »njihovo mnenje upošteva v stvareh, ki jih zadevajo, v skladu z njihovo starostjo in zrelostjo«. ¹⁰ Več ključnih zakonodajnih aktov azilnega pravnega reda EU se sklicuje na Konvencijo o otrokovih pravicah, da bi zagotovili, da je največja korist otroka – tudi v zvezi s pravico do izražanja mnenja – glavno vodilo v postopkih mednarodne zaščite (glej Prilogo 1). Člen 14(1) Direktive o azilnih postopkih (Direktiva 2013/32/EU)¹¹ določa, da lahko države članice »v nacionalni zakonodaji določijo primere, v katerih se mladoletniku omogoči osebni razgovor«. V skladu s členom 15(3)(e) iste direktive je treba take razgovore, kadar se izvajajo, opraviti na način, ki je primeren za otroke. Poleg tega morajo države članice v skladu z direktivo o zahtevanih pogojih (Direktiva 2011/95/EU)¹² pri obravnavi prošenj za mednarodno zaščito, ki jih vložijo otroci, upoštevati oblike preganjanja, značilne za otroke. V Prilogi 1 je celovit pregled, kako je pravica otroka do izražanja mnenja urejena v pravu EU in mednarodnem pravu.

2.3 Prošnje za mednarodno zaščito za otroke s spremstvom

Leta 2021 je bila velika večina od približno 184 000 prošenj za mednarodno zaščito oseb, mlajših od 18 let, v EU vložena za otroke s spremstvom (približno 87 %),¹³ medtem ko je bilo otrok brez spremstva 13 %.¹⁴

4 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, HR, HU, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SE, SI, SK.

5 Konvencija Združenih narodov (ZN) o otrokovih pravicah (CRC), <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>, zadnji dostop 13. januarja 2023.

6 Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, UL C 326, str. 391, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>, zadnji dostop 8. decembra 2022.

7 Konvencija ZN o otrokovih pravicah, <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>, zadnji dostop 13. januarja 2023.

8 Druga tri ključna načela so: nediskriminacija, največja korist otroka ter pravica do preživetja in razvoja (UNICEF, »Four principles of the Convention on the Rights of the Child«, <https://www.unicef.org/armenia/en/stories/four-principles-convention-rights-child>, zadnji dostop 16. decembra 2022).

9 Odbor ZN za otrokove pravice, Splošna pripomba št. 12, Otrokova pravica biti slišan (General Comment No. 12, The right of the child to be heard), UN Doc. CRC/C/GC/12«, 2009, <https://www.refworld.org/do-cid/4ae562c52.html>, zadnji dostop 9. decembra 2022.

10 Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, UL C 326, str. 391, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>, zadnji dostop 8. decembra 2022.

11 Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (prenovitev) (Direktiva o azilnih postopkih), UL L 180, str. 60, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex%3A32013L0032>, zadnji dostop 3. oktobra 2022. Irska ne sodeluje pri tej direktivi.

12 Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (prenovitev) (direktiva o zahtevanih pogojih), UL L 337, str. 9, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0095>, zadnji dostop 3. oktobra 2022. Irska ne sodeluje pri tej direktivi.

13 V EU je bilo vloženi 183 610 prošenj za mednarodno zaščito otrok (podatki Eurostata »migr_asyappctza«, nazadnje posodobljeni 29. avgusta 2022), od tega 13 % (23 335), ki so jih vložili otroci brez spremstva (podatki Eurostata, »migr_asyuuna«, nazadnje posodobljeni 1. julija 2022). Delež otrok s spremstvom je bil izračunan tako, da je bilo število prošenj otrok brez spremstva odštet od skupnega števila prošenj, ki so jih vložili otroci.

14 Podatki Eurostata, »migr_asyuuna«, nazadnje posodobljeni 1. julija 2022.

Zaradi velikega števila mladoletnikov brez spremstva, ki so v nekatere države članice EU prispeli leta 2015 in 2016, pa je bila ta skupina skupaj z ločenimi otroki deležna velike pozornosti, tudi v publikacijah EMN, medtem ko je bilo raziskav o otrocih s spremstvom precej manj.¹⁵

Prošnje za mednarodno zaščito, ki jih vložijo otroci s spremstvom, lahko predstavljajo poseben izziv za pristojne organe. Otroci in starši/odgovorni odrasli imajo lahko na primer različne ali celo nasprotujoče si interese (npr. v primerih, ko otroci ne želijo razkriti določenih informacij pred starši/odgovornimi odraslimi ali ko starši/odgovorni odrasli ne želijo, da bi otrok delil informacije z organi, na primer v primerih zlorabe). Otroci v spremstvu lahko tudi sami zaprosijo za azil, ločeno od svojih staršev ali odgovornih odraslih oseb. Zato je zelo pomembno bolje razumeti, kdaj in v kakšnih okoliščinah se opravijo razgovori z otroki s spremstvom v postopkih mednarodne zaščite, in preučiti njihovo ureditev, da bi lahko naslovili specifična vprašanja, ki zadevajo te otroke.

Čeprav otroci, ki prihajajo na podlagi direktive o začasni zaščiti¹⁶, niso vključeni v to raziskavo, veliko število otrok s spremstvom, ki prihajajo v države članice EMN in države opazovalke zaradi vojne v Ukrajini, potrjuje, kako pomembna je ta raziskava in da je do nje prišlo ob pravem času. Medtem ko je precejšnje število otrok s spremstvom iz Ukrajine prejelo začasno zaščito v državah članicah EMN, nacionalni azilni organi prav tako prejemajo prošnje za mednarodno zaščito od manjšega deleža te skupine. Ti otroci lahko vedno zaprosijo za mednarodno zaščito. Prikaz obstoječih postopkov pri zagotavljanju pravice otrok s spremstvom do izražanja mnenja v postopkih mednarodne zaščite tako pomaga povečati bazo znanja in pomaga državam pri odzivanju na obstoječe izzive.

15 Brittle in Desmet, » Thirty Years of Research on Children's Rights in the Context of Migration. Towards Increased Visibility and Recognition of Some Children, But Not All?« (2020), *International Journal of Children's Rights*, 28(1), 36, https://brill.com/view/journals/chil/28/1/article-p36_36.xml?language=en, zadnji dostop 3. oktobra 2022.

16 Direktiva Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takšnih oseb (Direktiva o začasni zaščiti), UL L 212, str. 12, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0055&qid=1648223587338>, zadnjič obiskano 3. februarja 2023.

3 NACIONALNA POLITIKA IN ZAKONSKI OKVIRI GLEDE PRAVICE OTROK DO IZRAŽANJA MNENJ V POSTOPKIH MEDNARODNE ZAŠČITE

Vse države članice EMN, ki so poročale¹⁸, razen ene¹⁷, ter Norveška omogočajo, da otroci s spremstvom lahko izražajo mnenja in da se njihova mnenja v postopkih mednarodne zaščite upoštevajo (vsaj v določenih okoliščinah). Vendar se pogoji in zahteve, pod katerimi otroci s spremstvom izražajo mnenja, zelo razlikujejo.

V večini držav članic EMN¹⁹ in na Norveškem je pravica otrok s spremstvom do izražanja mnenj in upoštevanja njihovih stališč priznana z nacionalno azilno zakonodajo, ki različno podrobno ureja, kdaj, kako in v kakšnih okoliščinah lahko otroci s spremstvom izražajo mnenja. V Avstriji,²⁰ Bolgariji,²¹ Latviji,²² Litvi,²³ Slovaškij²⁴ in na Švedskem²⁵ je ta pravica (tudi) priznana v okviru nacionalne zakonodaje o zaščiti otrok.

Švedska je sprejela smernice posebne politike o tem, kako zagotoviti korist otroka (tudi s tem, da se otrokom omogoči, da izrazijo svoje mnenje), Belgija, Nizozemska in Norveška pa o tem, kako izvajati razgovore z otroki. Na Hrvaškem, čeprav zakon otrokom s spremstvom izrecno ne priznava pravice do izražanja mnenja v postopkih mednarodne zaščite,

se v praksi ta možnost odobri, kadar obstajajo razlogi za domnevo, da so otroci izpostavljeni tveganjem v družini, ali kadar obstaja navzkrižje interesov med otroki in starši oz. odgovornimi odraslimi. Španski zakon o azilu ne izključuje možnosti, da otroci s spremstvom izrazijo mnenje, zato je v praksi to dovoljeno.

3.1 Možnost, da otroci s spremstvom vložijo svojo prošnjo za mednarodno zaščito

V devetih državah članicah EMN²⁶ in na Norveškem **lahko otroci s spremstvom vložijo prošnjo za mednarodno zaščito v svojem imenu**. V večini primerov pa je ta možnost pogojena z določenimi starostnimi zahtevami. V Estoniji in Grčiji lahko na primer otroci, starejši od 10 oziroma 15 let, vložijo prošnjo za mednarodno zaščito v svojem imenu. V treh državah²⁷ otroci to **morajo** storiti po določeni starosti. V Bolgariji se to zahteva za otroke s spremstvom nad 14 let,²⁸ medtem ko morajo na Nizozemskem in v Sloveniji otroci, stari 15 let ali več, vložiti svojo prošnjo, ločeno od svojih staršev ali odgovornih odraslih oseb.²⁹ V Belgiji pa lahko otroci s spremstvom vložijo prošnjo za mednarodno zaščito v svojem imenu pri kateri koli starosti. S tem se izognemo položaju, ko bi se moral otrok s spremstvom, katerega interesi se razlikujejo od interesov njegovih staršev, pri vložitvi prošnje zanašati nanje. Odločitev o vložitvi ločene prošnje lahko sprejme otrok sam, starši oz. odgovorna odrasla oseba ali s sklepom pristojni organi.

V devetih državah članicah EMN³⁰ otroci s spremstvom (pod določeno starostjo) **ne morejo vložiti individualne prošnje v svojem imenu**, lahko pa jo vložijo **preko svojih staršev/odgovornih odraslih** ali preko **imenovanega skrbnika**. Na Švedskem in Slovaškem mora na primer otrokovo prošnjo za mednarodno zaščito vedno vložiti oseba, ki je pravno sposobna zastopati otroka. Na Češkem lahko otrokovi starši ali zakoniti zastopniki vložijo prošnjo v njihovem imenu, če na primer starši/odgovorni odrasli nimajo razlogov za mednarodno zaščito ali že imajo dovoljenje za prebivanje.

17 V MT nacionalna zakonodaja ne predvideva možnosti osebne razgovora z mladoletnikom s spremstvom. Nacionalna zakonodaja mladoletnikom omogoča, da v svojem imenu vložijo prošnjo za mednarodno zaščito, če so za to pravno sposobni. Vendar se na splošno šteje, da mladoletniki nimajo pravne sposobnosti za samostojno delovanje, kar v praksi pomeni, da mladoletniki s spremstvom ne morejo vložiti prošnje v svojem imenu. Vendar pa lahko starši/odgovorne odrasle osebe v njihovem imenu vložijo individualno prošnjo.

18 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, PT, SE, SI, SK.

19 AT, BE, CY, CZ, EE, EL, FI, FR, IT, LT, LV, NL, PT, SE, SI, SK.

20 V skladu s 4. členom zveznega ustavnega zakona o pravicah otrok ima vsak otrok pravico do ustreznega sodelovanja in upoštevanja njegovega mnenja v vseh zadevah, ki se nanašajo nanj, na način, ki je primeren njegovi starosti in razvoju.

21 Zakon o zaščiti otrok.

22 Zakon o varstvu otrokovih pravic.

23 Zakon o temeljnih varstva otrokovih pravic.

24 Družinski zakon.

25 Zakon (2018:1197) o Konvenciji o otrokovih pravicah.

26 BE, BG, CY, EE, EL, ES (nobena določba v zakonu o azilu ne preprečuje, da bi otrok s spremstvom vložil svojo prošnjo, čeprav to ni običajna praksa), NL, PT, SI.

27 BG, NL, SI.

28 Eden od staršev s podpisom potrdi, da je bila prošnja vložena.

29 Na Nizozemskem mladoletniki s spremstvom, ki so mlajši od 15 let, načeloma ne vložijo prošnje za azil neodvisno od svojih staršev ali odgovornih odraslih. V SI bi bila lahko situacija, v kateri je bolje vložiti ločeno prošnjo, na primer, če se pričakuje, da bo prošnja za azil staršev zavrnjena, ali če ima mladoletnik osebni in neodvisni razlog za azil.

30 CZ, FR (otroci, ki so se pridružili staršem ali rodili v FR po prošnji svojih staršev, in tisti, katerih starši niso zaprosili za azil, imajo možnost, če tako želijo glede na svoj osebni položaj, vložiti individualno prošnjo prek svojega zakonitega zastopnika), IT, LT, LU, MT, PL, SE, SK. V SI in NL lahko otroci, mlajši od 15 let, vložijo individualno prošnjo samo prek svojih staršev ali odgovornih odraslih.

V sedmih državah članicah EMN³¹ **otroci s spremstvom ne morejo vložiti prošnje za mednarodno zaščito ločeno od svojih staršev ali odgovornih odraslih.**

Na Finskem so prošnje za mednarodno zaščito individualne za vsako osebo posebej, čeprav se prošnje otrok s spremstvom običajno obravnavajo skupaj s prošnjami njihovih staršev.³²

Čeprav se v Avstriji prošnje za mednarodno zaščito otrok s spremstvom praviloma vložijo skupaj s

prošnjami njihovih staršev, se za vsakega prosilca izda ločena upravna odločba. Avstrijsko vrhovno upravno sodišče in ustavno sodišče sta odločila, da se otrok prosilec ne sme obravnavati kot priloga k prošnji staršev, temveč kot subjekt s samostojnimi interesi, zato je treba ustrezno upoštevati otrokove posebne razloge za beg. Na Norveškem in Švedskem je glavno pravilo, da se za vse otroke, ki zaprosijo za mednarodno zaščito, pri pristojnih organih vodi ločena zadeva, zato se njihova potreba po zaščiti presoja individualno.

4 OSEBNI RAZGOVOR

Osebni razgovor prosilcem za mednarodno zaščito omogoča, da organu, ki odloča o njihovi prošnji, pojasnijo svoje razloge za prošnjo.³³ Skoraj vse države članice EMN, ki poročajo, in Norveška dopuščajo možnost, da se v okviru postopka mednarodne zaščite opravi osebni razgovor z otroki s spremstvom.³⁴ Vendar pa imajo, kot je opisano v nadaljevanju, različne zahteve glede pogojev, pod katerimi se lahko ali bi se moral opraviti tak razgovor (npr. stopnja zrelosti, starostne zahteve, soglasje staršev, soglasje otroka).

4.1 Možnost, da otroci s spremstvom vložijo svojo prošnjo za mednarodno zaščito

Pogoji in zahteve, pod katerimi se lahko oz. bi se moral opraviti osebni razgovor z otrokom s spremstvom, se v državah članicah EMN in na Norveškem precej razlikujejo. V petih državah članicah EMN³⁵ nacionalna zakonodaja ne določa nobenih posebnih zahtev za izvedbo osebnega razgovora z otrokom s spremstvom.

Kot je prikazano na sliki 1, se v več državah članicah EMN in na Norveškem³⁶ zahteva **otrokova privolitev v razgovor**. Poleg tega se osebni razgovori z otroki s spremstvom pogosto lahko opravijo le s **soglasjem staršev ali odgovornih odraslih**³⁷ in/ali **v njihovi prisotnosti**.³⁸ Štiri od 12 držav članic EMN³⁹, ki zahtevajo soglasje staršev, so poročale, da če to ni pridobljeno, se osebni razgovor z otrokom s spremstvom ne more opraviti. V naslednjih štirih od omenjenih 12 držav⁴⁰ in na Norveškem obstaja možnost zahtevati imenovanje skrbnika, če starši oz. odgovorni odrasli ne dajo soglasja (zlasti kadar obstajajo znaki morebitnega navzkrižja interesov s starši ali kadar se domneva, da je otrok ogrožen). Na Finskem se je ta možnost izkazala za težko uresničljivo v praksi. Na Hrvaškem je treba imenovati posebnega skrbnika, ki opravi osebni razgovor z otrokom s spremstvom. V Litvi in Estoniji so starši/odgovorni odrasli, ki ne dajo soglasja, pozvani, da pojasnijo razloge za to. V Litvi se lahko razgovor z otrokom s spremstvom opravi tudi brez soglasja staršev, če se presodi, da je to potrebno in v otrokovo korist, vendar se to v praksi še nikoli ni zgodilo.

31 AT, DE, FI, HR, HU, IE, LV. V IE je edini primer, ko se lahko vloži individualna prošnja za otroka s spremstvom, kadar se vzdrževani otrok obrne na urad za mednarodno zaščito, potem ko je odločevalna enota ministrstva izdala negativno odločbo v zvezi s prošnjo njegovih staršev.

32 Na Finskem o tem, ali je treba izdati ločeno odločbo o otrokovi prošnji, odločajo uradne osebe, ki vodijo postopek, za vsak primer posebej.

33 14. člen direktive o azilnem postopku določa, da »preden organ za presojo izda odločbo, se prosilcu da možnost osebnega razgovora o njegovi prošnji za mednarodno zaščito z osebo, ki je v skladu z nacionalno zakonodajo pristojna za vodenje takšnega razgovora.«

34 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, PT, SE, SI, SK in NO. Na MT nacionalna zakonodaja ne predvideva možnosti osebnega razgovora z mladoletnikom s spremstvom.

35 CZ (po določbah zakona o azilu se z otroki s spremstvom razgovor običajno ne opravlja, vendar se po potrebi lahko izvede.) ES, HR, IT, SK (pri odločanju o tem, ali naj se opravi razgovor z otrokom, se vedno upošteva otrokova korist).

36 BE, CZ, EE, FI, IE, LT, LU, NL (samo za otroke s spremstvom, mlajše od 15 let), PT, SE, SK (ni zakonska zahteva, vendar se zahteva v praksi).

37 CY, CZ (po zakonu o azilu soglasje staršev ni izrecno zahtevano, vendar se v praksi zahteva), DE, EE, FI (za otroke, mlajše od 15 let), IE, LT, LU, NL (samo za otroke s spremstvom, mlajše od 15 let), PL, PT, SE, SK (po potrebi tudi skrbnika, ki ga imenuje sodišče).

38 AT, EE, HR, IE, LU, SK (tudi v prisotnosti imenovanega skrbnika v primeru navzkrižja interesov).

39 EE, IE, PL, PT.

40 CZ, FI, SE, SK.

Slika 1. Pregled nacionalnih zahtev za izvedbo osebnega razgovora z otroki s spremstvom

dokazovanje ustrežne stopnje zrelosti BE, CY, CZ, DE, EE, FI, FR, IE, LT, LV, PL, PT, SI in NO

od določene najnižje starosti BE,⁴¹ BG, CY, CZ,⁴² DE, EE, EL, FI, FR, IE, NL, SI in NO

s privolitvijo otroka BE, CZ, EE, FI, IE, LT, LU, NL,⁴³ PT, SE, SK⁴⁴ in NO

s soglasjem staršev/ odgovornih odraslih CY, CZ,⁴⁵ DE, EE, FI,⁴⁶ IE, LT,⁴⁷ LU, NL,⁴⁸ PL, PT, SE, SK⁴⁹

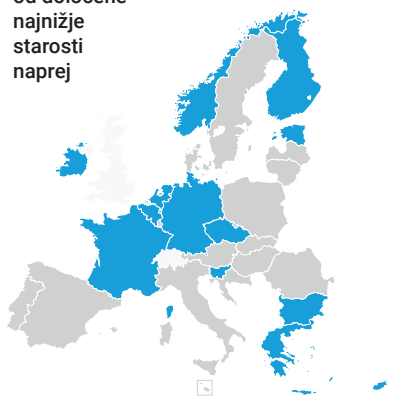
v prisotnosti staršev/odgovornih odraslih AT, EE, HR, IE, LU, SK⁵⁰

če je otrok vložil svojo prošnjo BE,⁵¹ EE, LU

dokazovanje ustrežne stopnje zrelosti

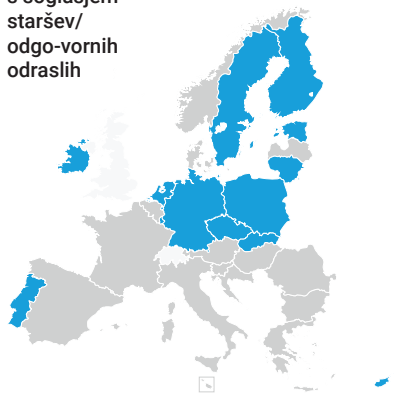
od določene najnižje starosti naprej

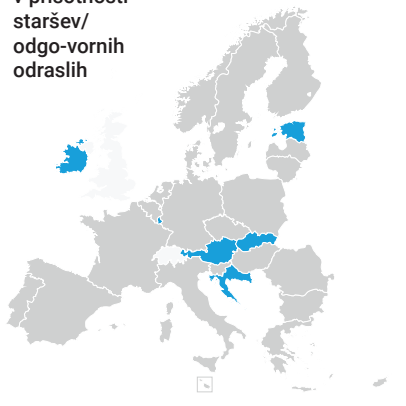
z otrokovo privolitvijo

s soglasjem staršev/ odgo-vornih odraslih

v prisotnosti staršev/ odgo-vornih odraslih

če je otrok vložil svojo prošnjo

Kot je prikazano na sliki 1, je v polovici držav članic EMN⁵² in na Norveškem možnost osebnega razgovora z otrokom s spremstvom (in zahteve zanj) med drugim odvisna od otrokove starosti. **Zahteve glede starosti** se precej razlikujejo; v nekaterih državah je najnižja starost

za osebni razgovor štiri leta, v nekaterih drugih pa 16 let (glej preglednico 1). Poleg zahtev glede najnižje starosti se v večini držav članic EMN in na Norveškem pri odločanju o tem, ali se lahko z otrokom opravi razgovor, ocenjuje (tudi) **stopnja zrelosti** otroka.⁵³

41 Starostne zahteve niso zakonsko določene, ampak se uporabljajo v praksi.

42 Zakonska zahteva glede najnižje starosti za razgovor z otrokom s spremstvom ne obstaja, vendar se v praksi uporabljajo zahteve glede najnižje starosti.

43 Samo za otroke s spremstvom, mlajše od 15 let.

44 To ni zakonska zahteva, vendar se zahteva v praksi.

45 Zakon o azilu izrecno ne zahteva soglasja staršev, vendar se v praksi zahteva.

46 Samo za otroke, mlajše od 15 let.

47 V LT se lahko razgovor opravi brez soglasja staršev, če se presodi, da je to potrebno za postopek mednarodne zaščite. V tem primeru se uporabi postopek za otroke brez spremstva.

48 Samo za otroke s spremstvom, mlajše od 15 let.

49 Vključno s soglasjem skrbnika, ki ga imenuje sodišče v primeru navzkrižja interesov.

50 V primeru navzkrižja interesov tudi v navzočnosti imenovanega skrbnika.

51 Otroci, ki niso vložili svoje ločene prošnje, lahko izrazijo svoje mnenje v »pogovoru«.

52 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, FI, FR, IE, NL, SI.

53 BE, CY, CZ, DE, EE, FI, FR, IE, LT, LV, PL, PT, SI in NO. Na Nizozemskem se za razgovor vedno upošteva stopnja zrelosti, vendar ni pogoja za otroke nad 15 let, saj ti v vsakem primeru vložijo ločeno prošnjo za azil in se z njimi vedno opravi osebni razgovor.

Preglednica 1. Pregled minimalnih starostnih zahtev za izvedbo osebnega razgovora z otroki s spremstvom

BE	V praksi se običajno razgovori opravljajo z otroki od 12. leta starosti. Če mlajši otrok zaprosi za razgovor, se uradna oseba, ki vodi postopek, odloči ali bo z otrokom opravila razgovor ali ne.
BG	Otroci s spremstvom, starejši od 14 let, morajo vložiti individualno prošnjo zato so običajno povabljeni na razgovor. Na razgovor so povabljeni tudi otroci s spremstvom, starejši od 10 in mlajši od 14 let, razen če to ni v njihovo največjo korist, kar se zabeleži v protokolu razgovora. Z otrokom s spremstvom, mlajšim od 14 let , se lahko opravi razgovor, če je treba dodatno pojasniti dejstva in okoliščine, odvisno od njegove zrelosti in če je to v njegovo korist.
CY	Če je otrok starejši od 14 let , se razgovor opravi z odobritvijo staršev/odgovornih odraslih. Če je otrok mlajši od 10 let , se razgovor opravi, ko je to potrebno, ob upoštevanju koristi otroka in z odobritvijo staršev/odgovornih odraslih (zakonitega zastopnika).
CZ	Zakonskih zahtev, da je treba otroka zaslišati šele od določene starosti naprej ni, vendar so češki organi za socialno in pravno varstvo otrok - vključno s sodišči - v praksi kot prag za zaslišanje otroka določili starost približno 12 let . Mlajši otroci so lahko zaslišani, če so dovolj zreli.
DE	Otroci, mlajši od šestih let , običajno niso zaslišani, če je zadeva dovolj pojasnjena Otroci, stari od 6 do 13 let so lahko zaslišani Otroci, starejši od 14 let so običajno slišani
EE	Za vložitev individualne prošnje in razgovor v postopku mednarodne zaščite mora biti otrok star najmanj 10 let. Razgovor se lahko opravi tudi z otroci, ki so mlajši od 10 let, če so dovolj zreli.
EL	Razgovor se opravi le otroci, starejšimi od 15 let, ki jih spremlja spremljevalec. Otroci s spremstvom, mlajši od 15 let , praviloma nimajo možnosti za razgovor. Otroci s spremstvom, mlajši od 15 let, je lahko zaslišan le, če zaprosi za mednarodno zaščito po opravljenem razgovoru s starši ali po izdaji odločbe.
FI	Z vsemi otroki, starejšimi od 12 let , se opravi razgovor v prisotnosti staršev, razen če je razgovor z otrokom očitno nepotreben. Praviloma se razgovor opravi tudi otroci , ki so med postopki razgovorov staršev dopolnili ali dopolnijo 11 let . O razgovoru z otroki, mlajšimi od 11 let , se presoja za vsak primer posebej. Nacionalna praksa na Finskem vključuje tudi »upoštevanje mnenja« otrok s spremstvom, starih od 4 do 10 let . Na splošno je najnižja starostna meja za razgovor z otrokom štiri leta .
FR	Razgovor se lahko opravi samo z otroki, ki so dovolj zreli, tj. starejši od 12 let , če je to nujno za obravnavo njihove prošnje za azil.
IE	Na splošno se razgovor opravi samo z otroki, ki so starejši od 16 let .
LV	Najnižja starost zakonsko ni določena, vendar se v praksi v osebnem razgovoru lahko zasliši le otroke stare 14 let ali več.
NL	Otroci s spremstvom, ki so stari 15 let ali več, morajo vložiti individualno prošnjo za mednarodno zaščito in se jih obravnava individualno. Z otroki s spremstvom, stari od 12 do 15 let , se individualni razgovori načeloma ne opravljajo. Služba za priseljevanje in naturalizacijo (IND) lahko naredi izjemo, če osebni razgovor zahtevajo takšni otroci s spremstvom ali njihovi starši/odgovorni odrasli ali če IND meni, da obstajajo utemeljeni razlogi, da se opravi razgovor z mladoletnikom s spremstvom na osebnem razgovoru (v praksi se to dogaja redko). Razgovori se ne opravljajo z otroci, ki so mlajši od 12 let.
SI	Praviloma se opravi razgovor z otroki, ki so stari 15 let ali več . Če se oceni kot potrebno, se lahko z otrokom, mlajšim od 15 let, opravi osebni razgovor v prisotnosti staršev/odgovorne odrasle osebe.
NO	Osebni razgovori se opravljajo z otroki, ki so starejših od sedem let (razen če otrok sam temu ne nasprotuje ali če razgovor očitno ni potreben) ali mlajših, če so dovolj zreli.

Države članice EMN in Norveška imajo različne **pristope pri odločanju o tem, ali naj se z otrokom s spremstvom opravi razgovor**. Kot je podrobneje opisano v nadaljevanju, sta sprejeta dva glavna pristopa: o opravljanju razgovora z otrokom se odloča za vsak primer posebej (pri čemer se v nekaterih državah članicah razgovor z otroki opravi le v izjemnih primerih); ali pa otroke s spremstvom vabijo k sodelovanju na razgovoru (razen če je to na primer očitno nepotrebno ali v nasprotju z njihovimi najboljšimi interesi).

Na splošno se večina držav članic EMN in Norveška, tudi kadar so obstoječe zahteve izpolnjene (ali pa jih sploh ni), odloči, da se osebni razgovor z otroki s spremstvom opravi, kadar **pristojni organi** (tj. uradne osebe, ki vodijo primer) **menijo, da je to potrebno**,⁵⁴ ali na posebno prošnjo otroka⁵⁵ ali njegovih **staršev/odgovornih odraslih**.⁵⁶ Odločitev o razgovoru se torej na splošno sprejme za vsak primer posebej, na primer kadar se oceni, da je to nujno potrebno za ukrepanje v korist otroka ali kadar je razgovor z otrokom pomemben za vlogo staršev/odgovornih odraslih. Na Cipru, na primer, azilna služba opravi individualno oceno vsakega primera, da odloči, ali je treba opraviti razgovor z otrokom s spremstvom, otroci s spremstvom pa lahko tudi sami zaprosijo, da se upošteva njihovo mnenje. Na Irskem lahko uradne osebe, ki vodijo osebni razgovor, po potrebi opravijo razgovor z otroki, ki je nato vključen v skupno družinsko vlogo. V Litvi se lahko opravi razgovor z otroki s spremstvom, kadar uradna oseba, ki vodi postopek meni, da lahko informacije, pridobljene med razgovorom z otrokom vplivajo na oceno informacij, ki jih zagotovijo starši ali odrasli, ki so odgovorni zanje, ali kadar otrok za razgovor zaprosi sam. Na Portugalskem se osebni razgovor opravi predvsem na prošnjo otroka.⁵⁷

V številnih državah članicah EMN⁵⁸ se z otroki s spremstvom razgovori običajno ne opravljajo, čeprav lahko veljajo nekatere izjeme, o katerih se odloča od primera do primera. Tako je na Madžarskem, kjer otroci s spremstvom običajno v postopku niso zaslišani, vendar se z njimi lahko opravi razgovor, če je le-ta bistven za ugotovitev pomembnih dejstev v zadevi.⁵⁹ V Nemčiji otroci s spremstvom običajno niso zaslišani. Vendar obstaja možnost, da se opravi osebni razgovor, če starši menijo, da je to potrebno (npr. ker ima otrok lastno prošnjo) ali na izrecno zahtevo otroka s soglasjem staršev, če je razgovor potreben za celovito razjasnitev dejstev. Podobno je v Luksemburgu, kjer otroke s spremstvom načeloma zastopajo starši ali odgovorne odrasle osebe, razgovori pa se opravijo le, če je to potrebno za preučitev prošnje ali če so prišli pozneje kot njihovi starši in je njihova predhodna

prošnja že zaključena. Na Hrvaškem se osebni razgovor z otrokom s spremstvom opravi le, če se pojavijo znaki, da bi otroku starša ali odgovorni odrasli lahko škodili. Na Češkem in v Franciji pristojni organi opravijo razgovor z otroki s spremstvom le, če bi otrokova izjava lahko k zadevi prispevala pomembna dejstva ali če so nekatera dejstva vloge povezana z otrokom in ne s starši.

1. okence: Belgija - pogoji za izvedbo osebnega razgovora z otroki s spremstvom

Osebni razgovor (v smislu 14. člena Direktive o azilnem postopku) se opravi le s tistimi otroki, ki prošnjo za mednarodno zaščito vložijo v svojem imenu in za katere se oceni, da so dovolj zreli. V nasprotnem primeru lahko Urad generalnega komisarja za begunce in osebe brez državljanstva (CGRS) povabi starše/odgovorne odrasle osebe, da v imenu otroka pojasnijo elemente njegove prošnje za mednarodno zaščito.

Če otroci s spremstvom ne vložijo individualne prošnje (ampak so vključeni v vlogo staršev), lahko CGRS vsaj pet dni pred osebnim razgovorom s starši/odgovornimi odraslimi obvestijo, da želijo, da se z njimi opravi razgovor. Ker gre za otroke s spremstvom, ki sami niso vložili prošnje za mednarodno zaščito, se jih lahko zasliši med "pogovorom" in ne med uradnim osebnim razgovorom. CGRS lahko na pogovor povabi tudi otroka s spremstvom, če meni, da je to v otrokovo korist (npr. Ko so obveščeni, da lahko pride do navzkrižja interesov med otrokom in starši). Možnost, da se otroke s spremstvom sistematično vabi na razgovor, ni bila sprejeta, saj bi to predstavljalo prevelik pritisk na otroka, ki ima pravico in ne dolžnost, da izrazi svoje mnenje.

V nekaterih državah članicah EMN in na Norveškem⁶⁰ so otroci s spremstvom (določene starosti) glede na okoliščine lahko avtomatično vabljeni na razgovor, razen če to očitno ni potrebno ali je v nasprotju z njihovo koristjo. V Grčiji⁶¹ in Sloveniji⁶² so na primer otroci, starejši od 15 let, običajno vabljeni na razgovor. Podobno je na Nizozemskem, kjer se z otroki starimi 15 let in več s spremstvom vedno opravi osebni razgovor (vložijo ločeno prošnjo za azil).

54 BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI (za otroke, mlajše od 11 let), FR, HR, HU, IE, LT, LU, NL (za otroke med 12 in 15 let), SI (za otroke, mlajše od 15 let), SK.

55 CY, CZ, DE, EE (starejši od 10 let ali mlajši, če so dovolj zreli), FI (za otroke, mlajše od 11 let), LT, PT, PL, SK, NL (za mladoletnike s spremstvom, stare od 12 do 15 let) in NO.

56 DE, FI (za otroke, mlajše od 11 let), NL (za otroke s spremstvom, stare od 12 do 15 let), SK.

57 Ob upoštevanju minimalnih starostnih zahtev, ki so odvisne od otrokove zrelosti.

58 CZ, DE, ES, FR, HR, HU, IE, LU, SK.

59 Otroci, starejši od 14 let.

60 BE (če je otrok s spremstvom vložil prošnjo v svojem imenu in je dovolj zrel), BG (otroci, starejši od 14 let), CY, EL, FI, LV, SE, SI, NL (za otroke, starejše od 15 let).

61 Razen če menijo, da niso sposobni ali zmožni opraviti razgovora, ali se želijo izogniti psihološkim posledicam pripovedovanja o travmatičnih izkušnjah.

62 Z otroki, mlajšimi od 15 let se opravi razgovor le v izjemnih okoliščinah.

Na Finskem so vsi otroci, starejši od 12 let, zaslišani v prisotnosti staršev, razen če je to očitno nepotrebno (tj. če so bili starši izčrpano zaslišani ali če otrok ne želi biti zaslišan). Na Norveškem se razgovor opravi z vsemi otroki s spremstvom, starejšimi od sedem let, razen če otrok v to ne privoli ali če razgovor očitno potreben. V Belgiji se z otroki s spremstvom, ki vložijo individualno prošnjo za mednarodno zaščito v svojem imenu, razgovor opravi, razen če zanj niso dovolj zreli. Na Švedskem je glavno načelo, da imajo vsi otroci v postopkih mednarodne zaščite možnost, da se upošteva njihovo mnenje.

2. okence: Alternativni načini zagotavljanja otrokove pravice do razgovora

Številne članice EMN⁶³ in Norveška zbirajo mnenja otrok s spremstvom na druge načine (tj. na drugih stopnjah postopka mednarodne zaščite). Na Švedskem, na primer, se mnenja otrok zbirajo tudi med kratkimi razgovori z otroki in starši, ki potekajo ob vložitvi prošnje za mednarodno zaščito. Na Norveškem nacionalna policijska služba za priseljevanje med začetno registracijo prošnje za mednarodno zaščito vpraša otroke s spremstvom ali želijo imeti lasten razgovor ob registraciji. V Belgiji otroci s spremstvom, ki niso vložili individualne prošnje za mednarodno zaščito niso zaslišani na "osebnem razgovoru" v ožjem smislu, temveč na "pogovoru", ki ga opravijo na lastno željo ali ga predlaga center za socialno delo (glej 1. okence). Številne članice EMN in Norveška so poročale, da se mnenja otrok s spremstvom lahko zbira v celotnem postopku mednarodne zaščite (če je to potrebno), vključno z informacijami, ki jih na primer posredujejo socialnim delavcem, učiteljem, družinskim svetovalcem in odvetnikom⁶⁴ ter na podlagi predloženih pisnih izjav.⁶⁵

4.2 Jamstva in zaščitni ukrepi za zagotavljanje največje koristi otroka in otrokom prijaznih razgovorov

V skladu s 15. Členom Direktive o azilnih postopkih⁶⁶ so države članice EMN in Norveška uvedle številne zaščitne ukrepe za zagotovitev otrokom prijaznega razgovora in ustrezno upoštevanje otrokovih koristi med razgovorom. Stopnja zaščitnih ukrepov se kljub temu zelo razlikuje. V državah poročevalkah se razlikujejo tudi vrste zaščitnih ukrepov. Medtem ko v praktično v vseh državah članicah EMN in na Norveškem razgovore z otroki s spremstvom vodi strokovno usposobljeno osebje in se v večini držav jezik prilagaja starosti in zrelosti otroka, le nekaj držav osebni razgovor izvaja v otroku prijaznem okolju in/ali predvideva možnost, da se razgovor z otrokom opravi v prisotnosti psihologa ali socialnega delavca (glej sliko 2).

63 CZ, BE, BG, DE, FI, IT, LT, LV, PL, SE, SI, SK.

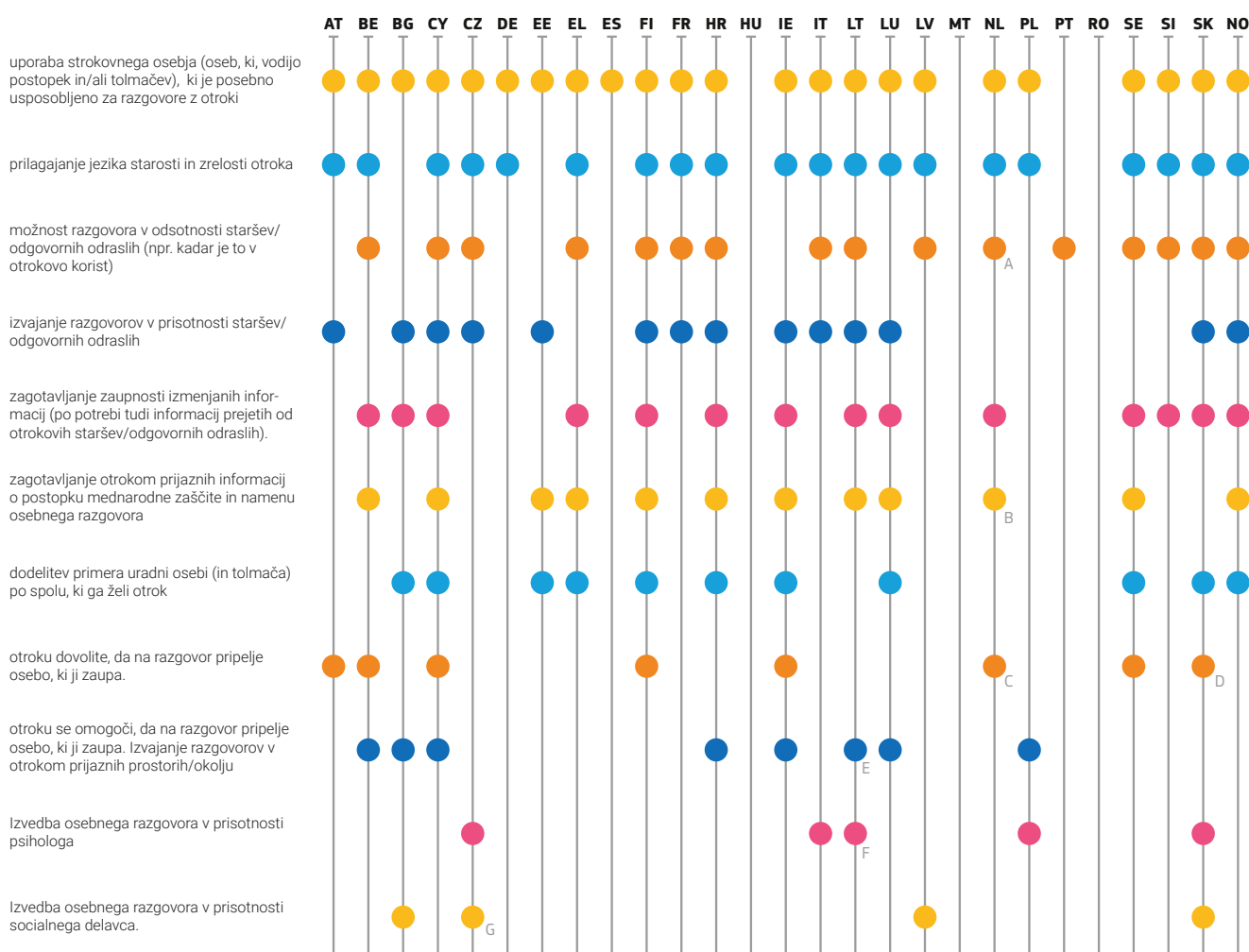
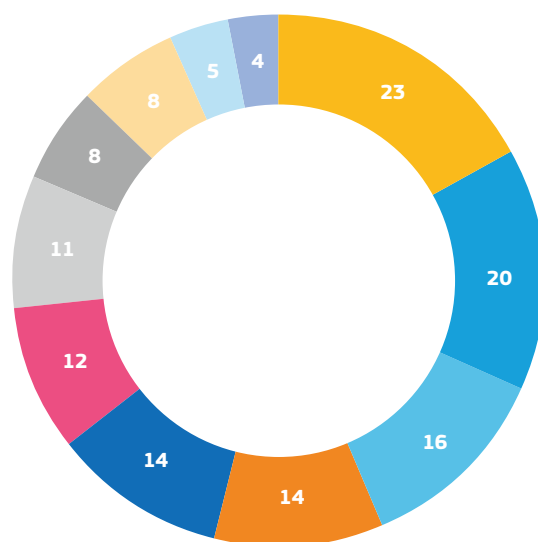
64 CZ, DE, FI, LT, LU, LV, PL, SE, SI, SK in NO.

65 BE, CZ (otroci s spremstvom lahko predložijo pisne izjave ali dokumentacijo, čeprav se to v praksi še ni zgodilo), IT, PL, SE in NO.

66 Irska namesto te direktive uporablja Zakon o mednarodni zaščiti iz leta 2015, s spremembami.

Slika 2. Pregled zaščitnih ukrepov za zagotavljanje najboljših interesov otrok in otrokom prijaznih razgovorov

- uporaba strokovnega osebja (oseb, ki, vodijo postopek in/ali tolmačev), ki je posebno usposobljeno za razgovore z otroki
- prilagajanje jezika starosti in zrelosti otroka
- možnost razgovora v odsotnosti staršev/odgovornih odraslih (npr. kadar je to v korist otroka)
- izvajanje razgovorov v prisotnosti staršev/odgovornih odraslih
- zagotavljanje zaupnosti izmenjanih informacij (po potrebi tudi informacij prejetih od otrokovih staršev/odgovornih odraslih).
- zagotavljanje otrokom prijaznih informacij o postopku mednarodne zaščite in namenu osebnega razgovora
- dodelitev primera uradni osebi (in tolmača) po spolu, ki ga želi otrok
- otroku se omogoči, da na razgovor pripelje osebo, ki ji zaupa
- Izvajanje razgovorov v otrokom prijaznih prostorih/okolju
- izvedba osebnega razgovora v prisotnosti psihologa
- izvedba osebnega razgovora v prisotnosti socialnega delavca

A Na NIZ se razgovori z otroki s spremstvom običajno opravijo ločeno od razgovorov z njihovimi starši.
 B Običajno ga opravi nizozemski svet za begunce (VWN) in zakoniti zastopnik.
 C Razgovora se lahko udeleži predstavnik VWN. Prisoten je lahko tudi pravni zastopnik.
 D Na podlagi ocene posameznega primera.
 E V LT je to priporočljivo, čeprav zakon tega ne zahteva.
 F Prisotnost psihologa ali socialnega delavca je priporočljiva, čeprav po zakonu ni obvezna.
 G Po potrebi.

V večini držav članic EMN in na Norveškem razgovor z otroki s spremstvom opravi **strokovno osebje (uradne osebe, ki vodijo postopek, in/ali tolmači), ki je usposobljeno za pogovore z otroki.**⁶⁷ Usposabljanje za uradne osebe, ki vodijo postopek in vodijo razgovor z otroki s spremstvom, vključuje modul usposabljanja Agencije Evropske unije za azil (EUAA) z naslovom »Razgovori z otroki«⁶⁸ ter posebna nacionalna usposabljanja, ki zajemajo tematike povezane s tehnikami razgovorov z otroki, odkrivanjem ranljivosti, ugotavljanjem nasprotij interesov, zakoni o skrbništvu itd. V Belgiji morajo imeti uradne osebe, ki vodijo postopek in opravljajo razgovore z otroki, poleg osnovnega usposabljanja vsaj dve leti izkušenj z razgovori z odraslimi. Na Finskem uradni osebi, ki vodi postopek nudi podporo višji svetovalec, specializiran za področje dela z otroki.

Številne države članice EMN in Norveška poročajo, da morajo uradne osebe, ki vodijo postopek med osebnimi razgovori z otroki s spremstvom uporabljati **jezik, ki je prilagojen otrokovi starosti in zrelosti.**⁶⁹ V Litvi se uradne osebe, ki vodijo postopek spodbuja, da med osebnim razgovorom z otroki uporabljajo neverbalne načine komunikacije, vključno z igro, risanjem, pisanjem, igranjem, pripovedovanjem zgodb in petjem. Med zaščitne ukrepe spadajo tudi pogosti odmori⁷⁰ in/ali razdelitev razgovora na več dni,⁷¹ da imajo otroci možnost, da svoja stališča izrazijo v svojem ritmu. Nekatere države članice EMN in Norveška zagotavljajo tudi **otrokom prijazne informacije o postopku mednarodne zaščite in namenu osebnega razgovora**, da bi zagotovile, da se otroci zavedajo svojih pravic in jih razumejo.⁷² Norveška ima posebno spletno stran z otrokom prijaznimi informacijami (vključno z videoposnetki) o postopku mednarodne zaščite in osebnem razgovoru, ki so na voljo v 16 različnih jezikih.⁷³

V številnih državah članicah EMN se osebni razgovori opravljajo v **otrokom prijaznih prostorih/okolju.**⁷⁴ V Belgiji pogovor (ali osebni razgovor) poteka v neformalni sobi (v kateri ni pisalne mize, ampak kavč in kavna mizica). V sobi so tudi svinčniki, papir in lutke, s pomočjo katerih otroci lahko pojasnijo svoja trditve.

Nekatere države članice EMN zahtevajo, da se osebni razgovor s spremljanim otrokom opravi **v navzočnosti staršev ali odgovornih odraslih** zaradi prevladujočega mnenja, da je to v njegovo največjo

korist.⁷⁵ Vendar **lahko veljajo izjeme.** V Italiji se lahko organ za presojo, čeprav se na splošno zahteva prisotnost staršev pri razgovoru, odloči, da bo otroka ponovno zaslišal brez staršev, če se zdi, da je to v otrokovo korist (npr. če obstajajo razlogi za možnost, da se pojavljajo vidiki otrokovih izkušenj/trditev, ki jih otrok težko deli v prisotnosti staršev, npr. lezbične, gejevske, biseksualne, transspolne, queer (LGBTQ+) trditve, nasilje v družini, trgovina z ljudmi). Podobno v Franciji, kjer se sicer prav tako na splošno zahteva prisotnost staršev, obstaja možnost, da se razgovor opravi v njihovi odsotnosti, če se utemeljeno oceni, da starši niso bili seznanjeni z otrokovimi razlogi za prošnjo za mednarodno zaščito, ali če bi lahko bili vpleteni v nasilje nad otrokom. V Litvi se lahko z otroki s spremstvom opravi razgovor brez njihovih staršev, če obstaja utemeljen sum, da lahko informacije, pridobljene med razgovorom z otrokom vplivajo na oceno podatkov, predloženih med osebnim razgovorom s starši, ali če otroku grozi preganjanje ali, da je ogrožen. Na Finskem velja morajo biti praviloma otroci s spremstvom zaslišani v prisotnosti vsaj enega od staršev. Kljub temu, bi morali odgovorni organi poiskati tudi možnosti, da se z vsakim otrokom s spremstvom lahko razgovor opravi tudi brez njegovih staršev/odgovornih odraslih.

V številnih drugih državah članicah EMN in na Norveškem se osebni razgovor z otrokom s spremstvom na splošno lahko opravi **brez staršev/odgovornih oseb**, zlasti kadar je to v korist otroka⁷⁶ (npr. v primerih navzkrižja interesov, kadar otroku informacij ni prijetno deliti pred starši, kadar obstajajo razlogi za domnevo, da je otrok ogrožen).

V nekaterih državah članicah EMN⁷⁷ in na Norveškem se lahko v primerih, ko starši ne smejo biti prisotni pri osebnem razgovoru, imenuje začasnega skrbnika, ki med osebnim razgovorom skrbi za otroke koristi (glej 5. poglavje).

V več državah članicah EMN se med osebnim razgovorom za največjo korist otroka poskrbi z zagotavljanjem **zaupnosti izmenjanih informacij**,⁷⁸ po potrebi tudi s strani otrokovih staršev ali odgovornih odraslih. Na Finskem in v Grčiji se v primeru, da otrok ne želi, da bi starši določeno stvar izvedeli, ali če bi bila izmenjava teh informacij v nasprotju z njegovimi koristmi, te informacije zabeleži v ločenem zapisniku/odločbi.

67 AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, SE, SI, SK in NO.

68 BE, CY, EE, EL, FI, LT, SK.

69 AT, BE, CY, CZ, DE, EL, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, NL, PL, SE, SI, SK in NO.

70 DE, EL.

71 EE.

72 BE, CY, EE, EL, FI, HR, IE, LT, LU, NL (predvsem prek VWN), SE in NO.

73 Glej: www.asylbarn.no.

74 BE, BG, CY, HR, IE, LT (priporočljivo, čeprav zakon tega ne zahteva), LU, PL.

75 AT, BG, CY, CZ, EE, FI, FR, HR (samo v prisotnosti zakonitega skrbnika), IE, IT, LT, LU, SI, SK.

76 BE, EL, LV, NL (to velja vedno), PT, SE.

77 CZ, FI, HR, SI, SK in NO.

78 BE, BG, CY, EL, FI, HR, IE, LT, LU, NL, SE, SI, SK in NO.

79 BG, CY, EE, EL, FI, HR, IE, LU, SE, SK in NO.

Drugi zaščitni ukrepi vključujejo **imenovanje uradne osebe, ki vodi postopek (in tolmača) po spolu, ki ga želi otrok**,⁷⁹ in možnost, da otrok na razgovor **pripelje osebo, ki ji zaupa**.⁸⁰ Več držav članic EMN predvideva

tudi možnost, da se osebni razgovor opravi v prisotnosti psihologa⁸¹ in/ali socialnega delavca.⁸² V Bolgariji je na primer prisotnost socialnega delavca med razgovori z otroki s spremstvom obvezna.

5 UGOTAVLJANJE IN OBRAVNAVANJE MOREBITNIH NASPROTIJ INTERESOV

V postopku mednarodne zaščite imajo lahko otroci in njihovi starši/odgovorni odrasli različne ali nasprotujoče si interese (npr. v primerih, ko otroci morajo ne želijo razkriti določenih informacij pred svojimi starši/odgovornimi odraslimi, ali pa ko starši ne želijo, da otrok deli informacije z organi, ali v primerih zlorabe ali nevarnosti, da bi bila otroku povzročena škoda). Na splošno lahko vsaka oseba, ki je v tesnem stiku z otroki s spremstvom, ugotovi morebitno navzkrižje interesov med njimi in njihovimi starši/odgovornimi

odraslimi v okviru postopka mednarodne zaščite v državah članicah EMN in na Norveškem. Med najpogostejše omenjenimi je **osebje v sprejemnih centrih in nevladnih organizacijah, ki dela z otroki**,⁸³ **socialni delavci**,⁸⁴ **učitelji v šolah**,⁸⁵ **zdravstveni delavci (vključno s psihologi)**,⁸⁶ in **pravni svetovalci**.⁸⁷ Kadar se razgovor z otroki opravi v okviru postopka mednarodne zaščite, lahko nasprotje interesov ugotovijo tudi **pristojni azilni organi, in sicer osebe, ki vodijo postopke**.

Na Finskem so na primer osebe, ki vodijo postopke, deležne posebnega usposabljanja o prepoznavanju morebitnih nasprotij interesov v družinskih prošnjah. Kadar se ugotovi navzkrižje interesov, se le-to obravnava na različne načine, odvisno od vrste navzkrižja interesov, njegove resnosti in tega, kako lahko vpliva na največjo korist otroka. Nekateri ukrepi, ki so jih sprejele države članice EMN in Norveška za obravnavo primerov navzkrižja interesov, vključujejo:

- **Ločitev otrokove prošnje za mednarodno zaščito od prošnje njegovih staršev ali izdaja ločene odločbe.**⁸⁹ V Belgiji se ločena odločba izda, kadar otrok vložijo prošnjo zaradi pohabljanja ženskih spolnih

organov (FGM) ali prisilne poroke. V Grčiji in Latviji je ločeno odločbo je mogoče izdati, če na primer zahtevek otroka temelji na preganjanju zaradi spolne usmerjenosti in/ali spolne identitete, otrok pa teh informacij ne želi razkriti svojim staršem. V Nemčiji se lahko v primeru navzkrižja interesov prošnje staršev in otroka ločijo in ocenijo neodvisno.

- Imenovanje **začasnega skrbnika/ad hoc zastopnika** za zastopanje otrokovih koristi v postopku mednarodne zaščite.⁹⁰ Na Slovaškem v primeru navzkrižja interesov sodišče imenuje skrbnika za navzkrižje interesov/kolizijskega skrbnika, ki zastopa otroka v postopku mednarodne zaščite. Na Hrvaškem in v Sloveniji se v primeru navzkrižja interesov imenuje skrbnik, ki je navzoč pri osebni razgovoru. Podobno velja na Norveškem: če se pred osebnim razgovorom ugotovi navzkrižje interesov, bo norveški direktorat za priseljevanje (UDI) vodjo okrožja zaprosil, da imenuje začasnega skrbnika, ki bo prisoten pri razgovoru, da se zagotovi, da se bo otrok lahko svobodno izražal. V Franciji državni tožilec lahko imenuje ad-hoc skrbnika, ki zastopa otrokove interese v postopku mednarodne zaščite.
- Za svetovanje in zastopanje otrokovih pravnih interesov v postopku mednarodne zaščite je dodeljen odvetnik, in sicer ne tisti odvetnik, ki zastopa otrokove starše.⁹¹
- V primerih resnih nasprotij interesov (npr. če bi lahko bili otroci v nevarnosti, da bi jim bila povzročena škoda) se lahko otrok odvzame iz družine in se na podlagi odločitve družinskega sodišča imenuje skrbnik.⁹²

78 BE, BG, CY, EL, FI, HR, IE, LT, LU, NL, SE, SI, SK in NO.

79 BG, CY, EE, EL, FI, HR, IE, LU, SE, SK in NO.

80 AT, BE, CY, FI, IE, NL (razgovora se lahko udeleži predstavnik nizozemskega Sveta za begunce (VWN). Prisoten je lahko tudi zakoniti zastopnik), SE, SK (na podlagi ocene posameznega primera).

81 CZ, IT, LT (prisotnost psihologa ali socialnega delavca je priporočljiva, čeprav zakon tega ne zahteva), PL, SK.

82 BG (prisotnost socialnega delavca med razgovorom je obvezna), CZ, LV, SK.

83 BE, BG, CY, EE, FI, HR, LT, LU, NL, PL, SE, SI, SK, NO.

84 BE, BG, CY, DE, FI, FR, HR, LT, LU, SE, SI, SK in NO.

85 BE, DE, EE, FI, LT, LU, PL, SE, SI, SK.

86 BG, CY, DE, EE, FI, FR, HR, IT, LT, LU, PL, SE, SI, SK.

87 CY, DE, EE, FI, FR, LU, NL, SE, SI, SK.

88 AT, BE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, NL, SE, SI, SK in NO.

89 BE, CY, DE, EL, FI, LV, NL (v izrednih okoliščinah se to lahko stori za otroke, mlajše od 15 let), SE, SI in NO.

90 CY, FI, FR, HR, LUSE, SI, SK in NO.

91 BE, CY, FI, LU, SE.

92 CY, CZ, EL, HR, IE, LT, LU, NL, SE, SI.

Okence 3. Nizozemska - obravnava primerov, v katerih bi lahko bila otrokom povzročena škoda.

Nizozemska ima več postopkov in protokolov, ki se uporabljajo, kadar obstaja sum, da je otrok, ki je državljan tretje države (vključno z otroki s spremstvom), v nevarnosti, da bi mu lahko bila povzročena škoda. Na primer, zaposleni na Centralni agenciji za sprejem prosilcev za azil (COA) ali na VWN lahko take primere posredujejo svojemu vodji (VWN) ali posebni kontaktni osebi za nasilje v družini in zlorabo otrok (COA)⁹³, v skladu s Kodeksom za obravnavo nasilja v družini in zlorabe otrok. Vodja/kontaktne osebe lahko sprejme potrebne nadaljnje ukrepe, vključno z opozorilom "Veilig Thuis" (varna hiša), nacionalne kontaktne točke za nasilje v družini in zlorabo otrok. Podobno se lahko osebe, ki vodi azilne postopke na IND, lahko obrne na svoje notranje kontaktne točke za "največjo korist otroka", ki lahko osebe, ki vodijo postopke, usmerijo, kako ravnati. Kontaktne osebe za največjo korist otroka so neposredno povezane z drugimi ustreznimi organizacijami, kot so služba za vračanje in repatriacijo, nizozemski svet za varstvo otrok, službe za socialno skrbstvo itd.

6 IZZIVI IN DOBRE PRAKSE PRI ZAGOTAVLJANJU PRAVICE OTROK S SPREMSTVOM DO IZRAŽANJA MNENJ

6.1 Izzivi

Več držav članic EMN⁹⁴ in Norveška so poročale o izzivih pri zagotavljanju pravice otrok s spremstvom, da izrazijo svoja stališča in da se ta upoštevajo v postopku mednarodne zaščite.

Večina izzivov je bila povezana z obstoječimi **nacionalnimi zahtevami za** opravljanje razgovorov z otroki s spremstvom. Več držav članic EMN na primer omenja izzive v zvezi z **zahtevami glede starostne meje**.⁹⁵ Finska ima težave pri določanju primerov, v katerih je treba opraviti razgovore z otroki, mlajšimi od 12 let, o čemer se odloča za vsak primer posebej.

Čeprav imajo osebe, ki vodijo postopke, smernice za sprejemanje teh odločitev, je praktičnih izkušenj malo. Akademska raziskava na Nizozemskem je pokazala, da otroci, mlajši od 15 let, niso sistematično obravnavani, pogosto zato, ker njihovi starši niso vedeli za morebitne neodvisne zahtevke ali pa jih niso bili pripravljene razkriti organom, kar bi lahko otroke s spremstvom postavilo v neugoden položaj v postopku mednarodne zaščite. Vendar pa raziskave kažejo tudi, da je opravljanje razgovorov z otroki (s spremstvom), ki so mlajši od določene starosti, lahko še posebej obremenjujoče za otroka in ni vedno zaželeno. Zato se je vlada odločila, da ne bo uvedla sistematičnega opravljanja razgovorov z otroki, mlajšimi od 15 let. Podobno tudi Grčija poroča o izzivu, ki ga predstavlja dejstvo, da otroci, mlajši od 15 let, običajno niso imeli priložnosti, da bi izrazili svoje mnenje.

Dve državi članici EMN⁹⁶ poročata o izzivih, povezanih z nacionalnimi zahtevami, da morajo **starši ali odgovorni odrasli dati soglasje** za razgovor z otrokom ali da morajo **biti prisotni pri osebem razgovoru**. Na Švedskem, kadar starši/odgovorni odrasli ne dajo soglasja za razgovor z otrokom s spremstvom, agencija za migracije nima pravne podlage za izvedbo razgovora, kar ovira otrokovo možnost, da bi izrazil svoje mnenje, tudi če bi to lahko bilo koristno za njegovo prošnjo. V Nemčiji je eden od izzivov oceniti, ali otrok govori odkrito, kadar morajo biti starši prisotni na razgovoru.

Drugi izzivi, o katerih poročajo nekatere države članice EMN, vključujejo **pomanjkanje ustreznih usposobljenega osebja za** opravljanje razgovorov z otroki s spremstvom in/ali **pomanjkanje sredstev za usposabljanje osebja**.⁹⁷ Na Finskem velika fluktuacija osebja in osebja, ki vodi postopke v finski službi za priseljevanje, predstavlja izziv za usposabljanje in pridobivanje izkušenj. V Litvi ni dovolj usposabljanja za osebe, ki dela z otroki s spremstvom, za pristojne organe ali prevajalce pa ni obvezne metodologije opravljanja razgovorov z otroki s spremstvom. Tudi na Slovaškem se soočajo s pomanjkanjem osebja z izkušnjami na področju razgovorov z otroki s spremstvom in prepoznavanja morebitnih navzkrižij interesov.

Belgija poroča o izzivu, ki ga predstavlja potreba po obvladovanju situacij, ko lahko starši otroke "instrumentalizirajo" in zahtevajo, da se z njimi opravi razgovor, ne da bi bilo to v njihovo korist. Na Norveškem kot problem navajajo tudi to, da nimajo dovolj sredstev za otrokom prijazno okolje in prostore za razgovore.

93 Vsaka lokacija COA ima certificirane kontaktne osebe za nasilje v družini in zlorabo otrok, ki so opravile petdnevno certificirano usposabljanje in so usposobljene za prepoznavanje signalov. Odgovorni so za kodo za prijavo.

94 BE, CY, DE, EL, ES, FI, LT, NL, SE, SI.

95 FI, EL, NL, SI.

96 FI, SE.

97 FI, LT, SK in NO.

6.2 Dobre prakse

Dobre prakse, ki so jih države članice EMN in Norveška predstavile v zvezi z opravljanjem razgovorov z otroki s spremstvom, vključujejo:

- zagotavljanje, da razgovore z otrokom⁹⁸ opravlja ustrezno usposobljeno osebje in da razgovori potekajo v otrokom prijaznih prostorih ter v otrokom prijaznem jeziku;⁹⁹
- možnost, da otroci organe na različne načine obvestijo, da želijo, da se z njimi opravi razgovor (npr. s pismom, elektronsko pošto, po telefonu, osebno, prek učitelja, socialnega delavca);¹⁰⁰
- možnost, da otroci prejmejo vsa sporočila (npr. vabilo na razgovor, poročilo o razgovoru) na naslov, ki ni naslov njihovih staršev;¹⁰¹
- zagotavljanje pravice otrok s spremstvom, da izrazijo svoje mnenje med postopkom preverjanja in/ali registracije pred začetkom dejanske faze obravnave;¹⁰²
- zagotavljanje prostorov za otroke (s spremstvom) v sprejemnih centrih ali šolah, ki jih upravljajo nevladne organizacije in v katerih se jih na otrokom prijazen način obvešča o postopku mednarodne zaščite in otrokovih pravicah ter se ugotavlja morebitna navzkrižja interesov (npr. neodvisni motivi za azil);¹⁰³
- možnost, da se osebe, ki vodijo postopke, za vsak primer posebej in ob ustreznem upoštevanju otrokovih individualnih okoliščin odločijo, ali je treba z otrokom opraviti razgovor;¹⁰⁴
- obveščanje otrok in njihovih družin o otrokovi pravici, da izrazi svoje mnenje, na začetku postopka;¹⁰⁵
- vključitev informacij o pravici otrok s spremstvom, da izrazijo svoje mnenje, v vse ravni političnih dokumentov in smernic.¹⁰⁶

Okence 4. Švedska - dokument o pravem stališču o ravnanju v primeru navzkrižja interesov¹⁰⁷

Švedska agencija za migracije je sprejela pravno stališče o navzkrižju interesov med otroki v postopkih mednarodne zaščite, njihovimi zakonitimi skrbniki, pravnimi svetovalci in starši.

To pravno stališče je v podporo osebju, ki vodi postopke, v primerih navzkrižja interesov med otroki prosilci za mednarodno zaščito ter njihovimi skrbniki, pravnimi svetovalci in starši. Zagotavlja smernice o tem, kako ravnati v takih razmerah, in o ukrepih, ki jih je treba sprejeti (npr. v katerih okoliščinah je treba imenovati otrokovega ločenega pravnega svetovalca, ali o primerih, ko lahko socialne službe zaradi zaščite otroka ukrepajo v skladu z zakoni o zaščiti otrok, na primer ločijo otroka od staršev in imenujejo zakonitega skrbnika).

Ta dokument o stališču zagotavlja tudi pravilno in dosledno obravnavo navzkrižij interesov.

98 CY, DE, FI, FR, IE, LU, NL in NO.

99 CY, IE, LU.

100 BE.

101 BE.

102 CY in NO.

103 NL: Program Time4You vodi mreža VWN. Izvaja tudi ločeno analizo zgodbe o begu (Vluchtverhaal analyse, VVA) za otroke s spremstvom, stare 15 let ali več, med VVA za družine z otroki, mlajšimi od 15 let, pa je posebna pozornost namenjena morebitnim samostojnim azilnim motivom. Pomembne so komunikacijske linije med VVA in srečanji »Time4You«.

104 FR, IE.

105 SE in NO.

106 SE.

107 Pravno stališče: nesoglasja med otroki prosilci za azil, skrbniki, javnimi svetovalci in skrbniki - RS/060/202 [samo v švedščini], Dokumenti - Lifo's external (migrationsverket.se), zadnjič obiskano 3. februarja 2023.

PRILOGA 1. SKLICEVANJA NA PRAVICO OTROK DO IZRAŽANJA MNENJ V PRAVU EU IN MEDNARODNEM PRAVU

Pravni instrument in člen	Ustrezno besedilo
Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah (CRC) ¹⁰⁸ (prvi odstavek 3. člena).	»Pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki, bodisi da jih vodijo državne bodisi zasebne ustanove za socialno varstvo, sodišča, upravni organi ali zakonodajna telesa, morajo biti otrokove koristi glavno vodilo.«
Konvencija o otrokovih pravicah (12. člen)	»1. Države pogodbenice jamčijo otroku, ki je sposoben oblikovati lastna mnenja, pravico do svobodnega izražanja le-teh v vseh zadevah v zvezi z njim, o tehtnosti izraženih mnenj pa se presoja v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo. 2. V ta namen ima otrok še posebej možnost zaslišanja v kateremkoli sodnem ali upravnem postopku v zvezi z njim, bodisi neposredno bodisi preko zastopnika ali ustreznega organa, na način, ki je v skladu s procesnimi pravili notranje zakonodaje.«
Listina Evropske unije o temeljnih pravicah ¹⁰⁹ (24. člen)	»1. Otroci imajo pravico do potrebnega varstva in skrbi za zagotovitev njihove dobrobiti. Svoje mnenje lahko svobodno izražajo. Njihovo mnenje se upošteva v stvareh, (CFR) (24. ki jih zadevajo, v skladu z njihovo starostjo in zrelostjo. 2. Pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, se morajo upoštevati predvsem koristi otroka.«
Direktiva o azilnih postopkih Direktiva 2013/32/EU ¹¹⁰	»(33 preambula) V skladu z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina) in Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 bi morala biti največja korist otroka najpomembnejše vodilo držav članic pri uporabi te direktive. Pri ugotavljanju, kaj je največja korist za otroka, bi morale države članice upoštevati predvsem dobrobit mladoletnika in njegov socialni razvoj, vključno z okoljem, iz katerega prihaja.«
Direktiva o azilnih postopkih (Direktiva 2013/32/EU) (14. člen)	»1. [...] Države članice lahko v nacionalni zakonodaji določijo primere, v katerih se možnost osebnega razgovora zagotovi tudi mladoletniku.«
Direktiva o azilnih postopkih (Direktiva 2013/32/EU) (15. člen)	»1. Osebni razgovor običajno poteka brez prisotnosti družinskih članov, razen kadar organ za presojo meni, da je za ustrezno obravnavanje potrebna navzočnost ostalih družinskih članov [...] 3. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da osebni razgovori potekajo v razmerah, ki prosilcem omogočajo, da razloge ta svojo prošnjo celovito predstavijo. V ta namen države članice: [...] (e) zagotovijo, da razgovori z mladoletniki potekajo na otroku prijazen način.«
Dublinska uredba (Uredba (EU) št. 604/2013) ¹¹¹	»(13) V skladu s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah iz leta 1989 in Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, bi morala biti največja korist otroka primarna skrb držav članic pri uporabi te uredbe.«
Dublinska uredba (Uredba (EU) 604/2013) (6. Člen)	»1. Pri izvajanju vseh postopkov iz te uredbe je primarna skrb držav članic največja korist otrokova [...] 3. Države članice pri ocenjevanju največjih koristi otroka tesno sodelujejo med sabo in upoštevajo zlasti naslednje dejavnike: (a) možnosti ponovne združitve družine; (b) dobro počutje in družbeni razvoj mladoletnika; (c) vprašanja varnosti in varovanja, zlasti v primerih, ko obstaja nevarnost, da mladoletnik postane žrtev trgovine z ljudmi; (d) mnenja mladoletnika v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.«

108 Konvencija Združenih narodov (ZN) o otrokovih pravicah (CRC), <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>, zadnjič obiskano 7. decembra 2022.

109 Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, UL C 326, str. 391, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>, zadnji dostop 7. decembra 2022.

110 Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (prenovitev) (Direktiva o azilnih postopkih), UL L 180, str. 60, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=celex%3A32013L0032>, zadnji dostop 7. decembra 2022.

111 Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (prenovitev), UL L 180, str. 31, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=celex%3A32013R0604>, zadnji dostop 7. decembra 2022.

Financira
Evropska unija

Možnosti stika z EMN

Spletno mesto EMN: www.ec.europa.eu/emn

LinkedIn EMN: <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network/>

Twitter EMN: <https://twitter.com/EMNMigration>

Nacionalne kontaktne točke EMN

Avstrija www.emn.at/en/

Belgija www.emnbelgium.be

Bolgarija www.emn-bg.com

Hrvaška <https://emn.gov.hr/>

Ciper www.moi.gov.cy/moi/crmd/emnncpc.nsf/home/home?opendocument

Češka www.emncz.eu

Danska www.justitsministeriet.dk/

Estonija www.emn.ee/

Finska www.emn.fi/in_english

Francija <https://www.immigration.interieur.gouv.fr/Europe-et-International/Le-reseau-europeen-des-migrations-REM3/Le-reseau-europeen-des-migrations-REM2>

Nemčija <https://www.bamf.de/EN/Themen/EMN/emn-node.html>

Grčija <http://emn.immigration.gov.gr/en/>

Madžarska www.emnhungary.hu/en

Irska www.emn.ie/

Italija www.emnitalynpc.it/

Latvija www.emn.lv/en/home/

Litva www.emn.lt/en/

Luksemburg <https://emnluxembourg.uni.lu/>

Malta <https://emn.gov.mt/>

Nizozemska <https://www.emnnetherlands.nl/>

Poljska <https://www.gov.pl/web/europejska-siec-migracyjna>

Portugalska <https://rem.sef.pt/>

Romunija <https://www.mai.gov.ro/>

Španija <https://extranjeros.inclusion.gob.es/emn-Spain/>

Slovaška <https://emn.sk/en/>

Slovenija <https://emm.si/en/>

Švedska <http://www.emnsweden.se/>

Norveška <https://www.udi.no/en/statistics-and-analysis/european-migration-network---norway>

Gruzija https://migration.commission.ge/index.php?article_id=1&clang=1

Republika Moldavija <http://bma.gov.md/en>

Prevod, lekturo in tisk je zagotovila nacionalna kontaktna točka Slovenije v EMN.

